

LEESBOEK

VOOR DE

SCHOLEN,

VAN HET

NEDERLANDSCHE LEGER.

洋学文庫
文庫 8
C 1134

西洋武功美談
和蘭文

LEESBOEK

VOOR DE

SCHOLEN

VAN HET

NEDERLANDSCHE LEGER,

BEVATTENDE

KORTE VERHALEN UIT DE KRIJGSGESCHIEDENIS,
BIJZONDER DIE VAN HET VADERLAND.

* *
— * * * —
* *

'S GRAVENHAGE,
BIJ GEBROEDERS BELINFANTE.

1845.

65-1098

INLEIDING.

Er is niets leerrijker dan voorbeelden; — de daden van dappere mannen strekken ten prikkel hen na te streven, als tijd en gelegenheid zich hiertoe aanbieden.

Voorbeelden van deugdzame bedrijven wekken op tot deugdsbetrachting, en wanneer men in de geschiedenis, de schitterende bewijzen van edele zelfopoffering voor de eer van het Vaderland en den Koning, voor de eer van het korps, of voor het behoud van zijne wapenbroeders leest, gevoelt men hooge achting, ja, diepen eerbied, voor de mannen, welke hierin staan aangeteekend de borst van den jeugdigen krijgsman verheft zich hooger, en de zucht wordt bij hem levendig, zich ook door edele en dappere daden te onderscheiden.

Het doel van dit leesboekje is alzoo, om bij den Nederlandschen soldaat, door beknopte verhalen uit de militaire geschiedenis, het gevoel voor den stand, waartoe hij behoort, te verhoogen, die meer en meer te veredelen; hem aan te sporen tot het betrachten van eer en plicht, en langs dien weg op te leiden tot krijgsmansdeugd en zelfopoffering voor Koning en Vaderland.

Daar dit boekje bestemd is voor de Landmagt, heeft men, hoe rijk de Vaderlandsche geschiedenis ook is, aan treffende voorbeelden door de Nederlandsche Marine gegeven, zich bepaald bij die door de Landmagt bedreven.

*Heldhaftig gedrag van den Prins van Oranje,
in den slag van Malplaquet.*

JAN WILLEM FRISO, Prins van Oranje, trok in den slag van *Malplaquet*, welke op den 11 September van het jaar 1709 voorviel, aan het hoofd van eenige bataljons, moedig tegen twee batterijen aan, door de *Franschen* bezet, waarvan het verschrikkelijk vuur geheele rijen ter aarde velde.

Tot dat gevaarlijk punt genaderd, roept hij de zijnen toe: *voorwaarts, voorwaarts!* Zóó het eerste de gracht der Fransche verschansingen bereikt hebbende, zwaait de jonge held met zijnen hoed boven het hoofd. De Holland-

sche garde daalt in de gracht af, beklimt en veroverd met eenen moed, die alle gevaar veracht, de borstwering en verdriift den vijand met de bajonet.

De Fransche veldheer snelt ijlings met versterking aan, en nu worden de Nederlanders, die nog niet regelmatig post hadden kunnen vatten, door eenen onstuimigen aanval verdreven.

Het paard van den Prins van Oranje werd doodgeschoten. Hij bestijgt een ander, doch dit ondergaat hetzelfde lot. Met het klimmen van het gevaar, rijst ook zijn moed. Hij grijpt een vaandel; stuift daarmede *alleen* tegen de vijandelijke werken op, plant het op de borstwering, en roept uit: *volgt mij, mijne vrienden, hier is uw post!* Alles rukt voorwaarts, en de borstwering is heroverd.

BONAPARTE,

bij de brug van Arcola.

Bij den slag van *Arcola* (1796), hadden de grenadiers van AUGEREAU te vergeefs bij herhaling beproefd, de brug van dit dorp, die door het Oostenrijksche vuur beschoten werd, te nemen. BONAPARTE snelt naar het hoofd der kolonne, springt van zijn paard, grijpt een vaan-

del, en vliegt naar de brug, uitroepende: *Soldaten! volgt uwen generaal!*

Dit heldhaftig voorbeeld had de gewenschte uitwerking; niettegenstaande het verschrikkelijk vuur des vijands, kwam men over de brug, en de stelling was vermeesterd.

PIETER JANSEN,

een voorbeeld van onverschrokkenheid.

Bij de verovering van 's Hertogenbosch door FREDERIK HENDRIK, in 1629, gaf PIETER JANSEN van Vlissingen, die als vrijwilliger de belegering bijwoonde, en reeds voor zijn moedig gedrag tot vaandrig was bevorderd, op nieuw een bewijs van onverschrokkenheid.

De eer willende genieten, dat zijn vaandel het eerst van de veroverde stad zoude wapperen, snelde hij met hetzelfde om het lijf door de pas geopende bres klimt naar den naast bijgelegen toren, en de Hollandsche vlag gaf aan het leger te kennen, dat deszelfs onbezweken moed eindelijk had gezegepraald.

Eer en plicht te stellen boven het leven. Voorbeeld van eenige vaandrighs te Haarlem.

Bij de berenning van Haarlem door de Spanjaarden, in December 1572, gaven eenige Hollandsche vaandrighs een gedenkwaardig voorbeeld, hoe een krijgsman de eer en zijn plicht stellen moet boven het leven.

De Prins van Oranje aan LUMEY, Graaf van der Mark, last gezonden hebbende, om met eenige infanterie, kavallerie en artillerie, de verdere berenning der Spanjaarden te beletten, werd LUMEY nit eene hinderlaag besprongen, en volkomen geslagen. Vruchteloos hadden de vaandrighs alles beproefd, om hun volk in het vlugten te stuiten, en toen niets meer baten kon, omwonden zij zich met hunne vaandels, en verkozen in dezelve doorstoken te worden, boven de schande van te vlugten.

Van een dezer dapperen is slechts de naam aan de nakomelingschap overgebracht; dezelve heette JAKOB MARTENS, terwijl de overigen niet zijn opgeteekend.

Gelijk voorbeeld van den vaandrig JAGANOW en den onderofficier LIUBANSKY.

Bij de belegering van de Turksche vesting

Schumla, in 1829, door de Russen, deden de Turken verscheiden uitvallen. — Bij een derzelve op 19 October, onderscheidde zich bijzonder de vaanjonker JAGANOW en de onderofficier LIUBANSKY, van de Russische grenadiers. Het vaandel, door den eersten gedragen wordende, werd geheel door vijanden omringd; de Jappere jongeling, ofschoon reeds gewond, bleef het moedig dragen; eerst toen hij op nieuw gekwetst werd, en zich niet langer konde staande houden, vertrouwde hij dit heilig onderpand aan den genoemden onderofficier, die het hem, van het oogenblik zijner verwonding, had helpen beschermen. — Deze nam de vaan in de gespierde vuist en ofschoon hij ook, bij hare verdediging tegen de aandringerende Turken, vier dolksteken ontving; liet hij het echter niet varen. — Eene nieuwe wonde aan het hoofd, deed hem ter aarde zinken, maar de vaan liet hij niet los; hij bedekte die met zijn ligchaam om liever op de heilige banier te sterven, dan haar in 's vijands handen te laten. — *Liever sterven, dan de eer van zijn dapper regiment beoedeld te zien*, was zijne gedachte. De grenadiers hadden tijd gewonnen om zich weder om het vaandel te vereenigen. Zij velden de Turken met de bajonet neder; en hun vaandel was gereel.

Ter belooning van dit wapenfeit werden beiden tot officier bevorderd, en hun dapper

gedrag aan de geheele armee bekend gemaakt.

*Godsdienstige gezindheid bemoedigt den soldaat
en wekt hem op tot stipte pligtsbetrachting.*

Hoe vatbaar de soldaat voor godsdienstige aandoeningen is, en welk eenen treffenden invloed daden van algemeene vroomheid, bij eene strijdende menigte, te weeg brengen, hiervan heeft de Heer BENZON in zijne karaktertrekken van den zevenjarigen oorlog een uitmuntend voorbeeld opgeteekend. In den nacht na den slag bij *Hochkirchen*, rukte het Pruissische leger tot *Lissa* voort; werwaarts een gedeelte van het Oostenrijksche gevlugt was.

„Deze marsch,“ verhaalt genoemde schrijver, „geschiedde met eene stilte, welke alleen, bij een bedaard nadenken, het gevolg kon zijn van het besef, dat men dezen gewigtigen, bloedigen dag, zoo gelukkig overleefd had. Op eenmaal echter, werd deze stilte afgebroken, door een' grenadier, die het bekende Hoogduitsche lied: *laat ons allen nu God danken!* aanhief. Als uit eenen diepen slaap gewekt, gevoelde zich ieder aangevuurd om de Voorzienigheid voor het behoud van zijn leven te danken, en meer dan vijf en twintig dui-

zend mannen zongen dit lied geheel ten einde. De duisterheid van den nacht, de stilte van denzelfden en het afgrijselijke van een slagveld, waar men bijna iedere schrede tegen een lijk stiet, zetteden, aan deze verrigting, eene plegtigheid bij, welke men beter kan gevoelen, dan beschrijven. Zelfs de gekwetsten die op het slagveld lagen, en de lucht door hun gejammer vervulden, vergaten voor eenige oogenblikken hunne smarten, en deelden in dit algemeene offer van dankerkentenis. De afgematte helden erlangden thans nieuwen moed. De lof vloog van aller lippen, en toen men, kort daarna, bij *Lissa* het gebulder van het geschut hoorde, wedijverde de een tegen den anderen, om zijnen Koning bij te staan.”

KEIZER OTTO DE I^e.

bij de belegering van Brisach.

Keizer Otto de I^e, de Grootte bijgenaamd, bedacht altijd, wanneer hij tegen zijne vijanden te veld moest trekken, dat de uitslag van den oorlog en de overwinning niet van menschen, maar van God afhangt. Wanneer hij zijn keizerlijk gewaad te huis en in het veld moest dragen, had hij vooraf Gode om een

nederig hart, ten einde de luister der aard-
sche pracht hem niet mogt verblinden, of
hoogmoedig maken. Toen sommige zijner bond-
genooten hem bij de belegering van Brisach
verlieten, en nu ook zijn overig volk den moed
verloor, sprak hij zijn leger aldus aan: „Waar-
„ om zijt gij zoo wanhopend? Vertrouwt op
„ God, die kan, en zal u helpen. De overwin-
„ ning hangt van Hem af. Is het uur onzes
„ doods geslagen, laat ons dan allen als Chris-
„ tenen en onverschrokken sterven, en ons
„ aan geene schandelijke vlucht schuldig maken,
„ want het is toch beter, om der gerechtigheid
„ wille den dood te ondergaan, dan met schade
„ en schande te vlugten. Doet slechts uwen
„ plicht, dan kunt gij ook op den bijstand van
„ den Almagtige rekenen.”

Op deze wijze deed hij den moed bij zijn
krijgsvolk op nieuw herleven, en behaalde
daardoor de overwinning.

JAN HARING,
op den IJdijk bij Haarlem.

Haarlem werd in den worstelstrijd van de
Nederlanders tegen de Spanjaarden, van 11
December 1572, tot 12 Julij 1573, door laatst-
genoemden belegerd.

Om den belegeraars allen toevoer te beletten,
werd door den Prins van Oranje, aan den
Gouverneur van Noord-Holland, Sonoy, last ge-
geven, „ om op den 13 Maart met eene scheeps-
„ magt, naar den *Diemerdijk* te zeilen, die
„ door te steken en in bezit te houden.”
Aanvankelijk gelukte deze onderneming, doch
door overmagt en zwaardere vijandelijke sche-
pen aangetast, moest men naar den Noord-
Hollandschen wal terug wijken; waar de vlug-
tenden door de Spanjaarden sterk vervolgd
werden.

JAN HARING, hierbij tegenwoordig, ziet zijne
makkers, uitgeteerd door honger, hunne lig-
chamen met moeite voortslepen op den *IJdijk*,
terwijl de vijand hen op de hielen zit. Bewo-
gen met het lot dat hen bedreigt, wil hij zijn
leven wagen om het hunne te redden. Op eene
plaats, waar de dijk zeer smal is, vat hij post,
houdt de overmagt der aandringende vijanden
alleen zoo lang tegen, totdat zijne vlugtende
kameraden in veiligheid zijn.

Toen springt hij in het water, en redde hij
zijn leven, daar hij vlug in het zwemmen was;
eene oefening onontbeerlijk voor den krijgs-
man, vermits dezelve hem in gevaren zoo
menigmaal kan te stade komen.

Bij den zeeslag op de Zuiderzee, welke in
het jaar 1573 door de Hollanders, onder aan-
voering van KORNELIS DIRKZON, tegen de

Spanjaarden werd geleverd, sprong dezelfde JAN HARING over in het schip van den vijandlijken Admiraal Bossu, krom langs de takels naar de vlag en rukte die van den steng af, doch de moedige man werd bij het afklimmen door eenen doodelijken kogel in de borst getroffen, en stierf hier den heldendood voor het vaderland.

Moedig gedrag van kapitein STEENBACH.

Bij het beleg van *Haarlem* in 1572—1573 beproefden de Spanjaarden eenen storm, doch werden door den kapitein STEENBACH en zijne manschappen zoo - nadrukkelijk begroet, dat zij met bebloede koppen terug deinsden. STEENBACH doorstak met eigen hand eenen vijandlijken vaandrig, die tegen den bres opkrom; zeggende: *gij behoort hier niet.*

Kort daarop doorboorde een kogel hem de hand. Hij, ziende dat dit door de zijnen opgemerkt werd, riep hun toe:

„Houdt moed; zoo lang het niet door het hart gaat, zal ik u niet verlaten.

Luitenant-kolonel SCHOUARDIN redt door zijnen heldhaftigen dood het leger van eenen wissen ondergang.

In het jaar 1793 werd de armee van Metz door de Vendeërs zoodanig aangevallen, dat zij op het punt was van te bezwijken en de aftogt stond afgesneden te worden.

De generaal KLEBER roept den luitenant-kolonel SCHOUARDIN tot zich en zegt: *neem eene compagnie grenadiers, en houd den vijand vóór den hollen vej op, gij zult u laten doodden, maar uwe kameraden redden!* Goed, generaal! antwoordt de brave SCHOUARDIN. Hij wendt zich oogenblikkelijk naar den vijand, wederhoudt hem zoo lang tot dat de armee gered is, en snevelt met de 100 man, die hij aanvoert.

ARNOLD VAN WINKELRIED

in den veldslag van Sembach.

ARNOLD VAN WINKELRIED, een Zwitser, bij den beroemden slag van *Sembach*, in 1386, ziende, dat zijne landgenooten, in weerwil van hunne heldhaftige pogingen, de goedgesloten massa der Oostenrijkers, die goed geharnast en met pieken en zwaarden eenen ondoorbringbaren muur vormden, niet tot wijken

konden brengen, trad voor de linie der Zwitsers, welke reeds begon te wankelen, en riep hun toe: *Landgenooten, ik offer mijn leven op, om u de overwinning te verschaffen; ik beveel u mijne vrouw en kinderen; volgt slechts mijn voorbeeld.* Daarop liet hij hun opmarcheren, in den vorm eener wig, aan welker spits hij zich stelde.

Tot aan den vijand genaderd, greep VAN WINKELRIED in zijne armen zoo vele gevelde vijandelijke lanssen, als hij slechts kon vatten, en wierp zich daarmede ter aarde. Daardoor verschaftte hij aan zijne landgenooten in de gelederen des vijands eene opening, langs welke zij in deze massa doordrongen. De Oostenrijkers werden geheel verslagen; hunne zware wapenrusting was oorzaak dat zij zich niet konden bewegen, zoo dat die hen, nu zij op zulk eene wijze handgemeen werden, ten verderve strekte.

WILLEM DE 1^e, PRINS VAN ORANJE,
de grondlegger van Nederlands vrijheid.

De grondlegger van de Nederlandsche vrijheid, de stichter onzer onafhankelijkheid, was de Prins *van Oranje*, WILLEM DE 1^e, geboren te Dillenburg den 14 April 1533, en te Delft

verraderlijk vermoord den 10 Julij 1584. Onmetelijk zijn de verplichtingen, welke het Vaderland aan hem, en ook aan zijne vier broeders heeft. Alles bragt deze vorst ten offer, om het vege Vaderland te redden, uit de magt en van de dwingelandij der Spanjaarden. Zijne eigene goederen verkocht hij, even als zijn broeder JAN VAN NASSAU deszelfs heerlijkheden verpande om geld te bekomen, tot het aanwerven van soldaten.

Toen het bloed reeds uit zijne doodwonde vloeide, getuigden nog zijne laatste woorden, hoe zijne geheele ziel blaakte voor het geluk van dat volk, voor welks verlossing hij met vaderlijke liefde gewaakt had; welks aanvoerder en raadsman hij tot den laatsten ademtogt was, en welk volk hem den schoonen en welverdienden eernaam gaf van: *Vader des Vaderlands.*

De broeders van
PRINS WILLEM DEN 1^{en}.

De broeders van Prins WILLEM DEN 1^{en}, waren JAN Graaf VAN NASSAU, Graaf LODEWIJK, Graaf ADOLF en Graaf HENDRIK. De eerste was in alles de raadgever van Prins WILLEM, het hoofd der Unie van Utrecht; en, schoon

zelf niet het zwaard voor het Vaderland getrokken hebbende, heeft hij in zijne vier zonen, dappere helden aan het Vaderland geschonken, waarvan drie het leven lieten in den strijd voor de vrijheid.

Graaf **LODEWIJK** was een der dapperste ridders van zijnen tijd. Hij was het die in den slag bij *Heyligerlee*, op den 23 Mei 1568, de eerste overwinning in eenen openlijken strijd op de Spanjaarden behaalde, doch bij welken zijn broeder Graaf **ADOLF** den heldendood voor het Vaderland stierf. De inneming van *Bergen in Henegouwen* werd op den 23 Mei 1572 door hem bewerkstelligd. Hij sneuvelde met zijnen broeder **HENDRIK** in de slag op de *Mookerheide*, den 14 April 1574.

Kloekmedig gedrag van
PIETER VAN DEN BROEK.

PIETER VAN DEN BROEK, bevelhebber van het Hollandsche fort te *Jacatra*, op het eiland *Java*, werd in het jaar 1618, op eene verraderlijke wijze door den Koning van *Jacatra* gevangen genomen, en gedwongen om zijne landgenooten, die zich in het fort bevonden, tot de overgave te bewegen.

Men bragt hem tot onder het geschut der

vesting en had hem reeds een strop om den hals gedaan, dan, niettegenstaande hij eenen zekeren dood kon verwachten, riep hij zijnen landgenooten toe, *dat zij moed zouden houden en zich niet moesten overgeven.*

Voorwaar een schoon voorbeeld om, al is men ook in 's vijands handen, en een wisse dood ons tegen grijnst, nimmer tegen eed en plicht te handelen.

Dit koene gedrag van hunnen bevelhebber gaf nieuwe geestdrift en verdubbelden moed aan de belegerden, spoorde hun aan het fort tot den laatsten man te verdedigen; hetgeen zij ook deden; tot dat zij later ontzet werden.

LA PALICE.

Bij de verdediging van *Rouvre*, door den Franschen Generaal **LA PALICE**, in 1503, werd deze, terwijl hij overstelpt door vuurwerk, bewusteloos op den grond lag, door de Spanjaarden gevangen genomen; de stad viel in handen van de vijanden, maar het kasteel werd nog door de Franschen verdedigd.

De Spaansche Bevelhebber **GONSALVO** gebood **LA PALICE**, onder bedreiging des doods, dat hij de bezetting van het kasteel zoude gelasten hetzelfde over te geven.

In plaats van aan dit bevel te voldoen, riep hij den bevelvoerenden officier toe: *Kunt gij het nog houden, houd vol, en geef u niet over!*

*Edelmoedigheid en pligtbesef van een
Dragonder.*

Bij den overtocht van de *Lek* in 1805, redde een dragonder het leven van zijn' Ritmeester, die hem eenige dagen te voren, onderofficier zijnde, gedegradeerd had.

NAPOLEON van dezen edelmoedigen trek onderrigt geworden zijnde, deed hem voor zich komen, en ondervroeg hem. „Sire,” zeide de dragonder, „mijn Ritmeester had mij ge-„degradeerd, omdat ik mij jegens de krijg-„tucht had vergrepen; maar hij is overtuigd „dat ik een goed soldaat ben!”

Sergeant NESTERAN redt zijn' Overste.

Bij de belegering der Turksche vesting *Brailaw*, door de Russen, in 1828, trof een matte kogel den onderofficier IWAN NESTERAN, die zich vrijwillig tot de bestorming had aangeboden, in de borst. Te gelijk zag hij zijnen

bataljons - kommandant DRABOWOLSKY, zwaar gewond nederzijgen.

Dadelijk ijde hij, niettegenstaande zijne bezwijmende krachten, naar dezen toe; droeg hem uit den kogelregen in de loopgraven, en terwijl hij hiermede bezig was, viel juist een kanonskogel op die plaats neder, waar hij eenige oogenblikken te voren gelegen had.

Sergeant KABATOW redt zijn' Kapitein.

In den oorlog tusschen Rusland en Perzië trok de Generaal BAGRATION, op den 18 Augustus 1826, over de stad *Ardabak* naar *Akalik*. Achter het dorp *Wanand*, komen eensklaps 3000 Perzische ruiters op hem aanrennen. Vorst BAGRATION nam dadelijk eene vaste stelling aan, en verdedigde zich met de zijnen moedig. Zwaar gewond zonk de dappere kapitein PODLUTZKI ter aarde, en reeds wilden de Perzen hem, naar hunne gewoonte, het hoofd afslaan, toen de serjant KABATOW in allerijl toesnelde, en zich in den digten hoop wierp, om zijnen hoofdman te redden, of hun beider leven duur te verkoopen. Als razend sloeg hij met de kolf van zijn geweer om zich, en de Perzen, over zulk eene stoutheid verbaasd, wisten niet wat hun overkwam; nu kwamen

de grenadiers door het gegeven voorbeeld aangemoedigd, toesnellen, en hun kapitein was gered!

Bij diezelfde gelegenheid gaf de adjudant des Keizers, FREDERIKS, mede een blijk van dapperheid, in het redden uit 's vijands handen, van den vaandeldrager LAWROW. Dezen gewond ziende nederzinken, en schoon reeds ter aarde geworpen, zich nog met heldenmoed tegen verscheidene Perzen verdedigen, besloot de dappere FREDERIKS alleen te beproeven of hij den verlatene konde redden. Hij stort zich midden in het gewoel; hieuw zoo lang onder de Perzen rond, tot dat de gewonde nader bij zijne makkers gekropen, en aldus gered was.

ALBRECHT BEILING.

*Een voorbeeld dat men zijn woord moet houden,
al heeft men hetzelfde ook aan zijne
vijanden verpand.*

Onder de regering van JACOBA VAN BEIEREN, welke, in het jaar 1417, als Gravin van Holland werd gehuldigd, waren deze landen

nog sterk verdeeld in twee partijen, de *Hoeksche* en *Kabeljauwsche* genaamd. De eerste partij was vóór, de laatste tegen de Gravin gestemd.

ALBRECHT BEILING, tot de Kabeljauwsche partij behorende, was Slotvoogd van *Schoonhoven*, en heeft een voorbeeld gegeven, hoe men, zijn eens gegeven woord van eer, zelfs aan vijanden, moet gestand doen.

De Hoekschen belegerden *Schoonhoven*; doch BEILING wist van wankelen, noch bezwijken; moedig bleef hij zich verdedigen, tot dat de inwoners, van alle zijden benaauwd, en bedreigd, eindelijk in onderhandeling traden met de belegeraars, die hun lijf en goed toestonden, maar echter uit wraak jegens BEILING, hem buiten deze voorwaarde sloten.

De edele BEILING waagt niet de minste poging om zijn leven te redden, ten einde de burgerij en bezetting niet in gevaar te brengen. Alleen verzocht hij aan zijne verbitterde Vijanden, die hem veroordeelden, om levend begraven te worden, „hem eene maand „uitstel te verleen, om zijne huisselijke „zaken in orde te brengen.” Dit stond men hem toe. Men vordert zijn woord dat hij op den bepaalden tijd terug zou komen; hij is vrij en gaat naar zijne vrouw en kinderen.

Toen de tijd ten einde liep, smeekten zijne dierbare betrekkingen hem te blijven. Alles

wordt beproefd hem terug te houden, maar, neen! zijn woord is hem heilig; hij keert tot zijne vijanden terug!!

Verstomd over BEELINGS trouw, doch niet edelmoedig genoeg, om zijne ware grootheid op den regten prijs te schatten, leidde men den edelen man ter strafplaats en op eenen molenwerf buiten de stad werd hij levend begraven!

HERMAN DE RUITER.

HERMAN DE RUITER, een zeer dapper krijgsman, in dienst van Prins WILLEM DEN 1^{en}, nam in December van het jaar 1570, het manhaftig besluit om het slot *Loevestein* bij verrassing den Spanjaarden te ontweldigen.

Als monniken verkleed, gaat hij met drie soldaten derwaarts, weet zich van den slotbevaarder te verzekeren, en het slot te bemagtigen. De bezetting, spoedig tot 25 man aangegroeid zijnde, begon DE RUITER het slot in allerijl te versterken, en moedigde de zijnen tot eene kloekmoedige verdediging aan. Op het gerucht dezer gebeurtenis werd door den Hertog van *Alva*, een zijner onderbevelhebbers, LORENZO PEREA, met 300 Spanjaarden gezonden, om het slot te belegeren.

Met hun grof geschut baanden zij zich spoe-

dig eenen weg naar de vesting. DE RUITER hield hen echter eenen geruimen tijd tegen, doch eindelijk door de Spanjaarden, die door de gemaakte bressen drongen, overmand, week hij naar een binnenvertrek, verdedigde met drie nog overgebleven soldaten zich dapper, deed menigen vijand vallen; doch, ten laatste zich overweldigd ziende, stak hij het buskruid, waarmede hij vooraf den vloer bestrooid had, in den brand, en vond met zijne vijanden den dood.

MATTHIJS HELT.

bij de verrassing van Breda, door middel van een Turfschip.

De luitenant MATTHIJS HELT was degene, die, onder het bevel van den kapitein CHARLES DE HERAUGIERE, op den 1 Maart 1590, met 78 soldaten zich in het turfschip van den schipper ADRIAAN VAN BERGEN liet inschepen, ten einde, op last van Prins MAURITS, bij verrassing, des nachts het kasteel van *Breda* te overrompelen, de poorten te openen, en alzoo aan den Prins de gelegenheid te verschaffen binnen de stad te komen. Nadat het schip zich reeds voor het kasteel bevond, en een korporaal van de wacht bezig was het te

onderzoeken, liep de onderneming gevaar ontdekt te zullen worden, doordien de Luitenant HELT door eene zware hoest werd overvallen.

Met moeite zijne hoest kunnende bedwingen, trekt de moedige man zijn ponjaard, en beveelt zijne ondergeschikten, hem dadelijk het hart te doorsteken, wanneer hij weder in eene Vlaag van hoesten valt, „want, zeide hij, mijne hoest kan ik niet bedwingen, doch dit moet uw leven niet in gevaar brengen, en de onderneming niet doen mislukken.”

Gelukkig hield de hoest op, de aanslag gelukte volkomen, en den volgenden dag was MATTHIJS HELT . . . kapitein!

FILIPS DE ZOETE

verkiest den dood boven eene gevangenis.

Bij het beleg van Antwerpen, in 1585, werd FILIPS DE ZOETE, een Nederlandsch edelman, op den Kouwensteinschen dijk, door de Spaansche overmagt zoodanig omsingeld, dat hij zich niet meer redden kon, en zich diende over te geven; dan, eenen roemrijken Jood, boven eene schandelijke gevangenis stellende, springt hij in volle wapenrusting van den dijk, om in den modder te versmoren.

Treffend voorbeeld van broederliefde.

Bij de belegering van *Haarlem*, in 1572, werd er een storm beproefd door de Spanjaarden, die door de dappere bezetting moedig werd afgeslagen. Een Spaansch soldaat, D'AVOLAS DE GUADELAFERA, van dezen storm terugkomende, mist zijnen broeder. Dit verscheurt hem het hart, hij keert weder alleen tot de bres, wentelt de lijken om en om, terwijl er hevig op hem uit de vesting werd geschoten, doch hij rust niet voor dat hij zijnen broeder vindt, dien hij eindelijk met nog teekenen van leven onder de dooden ontdekt. Hij outdoet hem van zijne wapens, en draagt hem, schoon zelf door een' kogel getroffen, tot in de legerplaats, alwaar zij beiden gelukkig van hunne wonden herstelden.

JOSEPH SPECKBACHER'S

onverschrokken gedrag bij de brug van Hall.

JOSEPH SPECKBACHER voerde, in de 1809, over een klein gedeelte Tyrolers het bevel. Bij het gevecht aan den *Iselberg*, had hij in last om de brug van *Volders* te vermeesteren, en die van *Hall* te vernielen.

De eerste in zijne magt gekregen hebbende,

rukt hij aan het hoofd van 600 onverschagden , naar dien van *Hall*. Achter deze brug had de vijand zijne geheele magt bijeengetrokken , en een geweldig kanon- en geweervuur van de wallen op de brug gericht , ten einde de Tyrolers te beletten haar te betreden .

SIECKBACHER doet op kleinen afstand van de brug zijne troep stilstaan , en zijne buks over de schouders hangende en de sabel ontblootende , vestigt hij de aandacht zijner manschappen op de overzijde der rivier . „ *Vrienden* ,” roept hij : *daar wacht u het loon , voorwaarts , en moge God ons hoeden .*” Nu vliegt hij vooruit , en allen snellen hem , door een regen van schroot en kogels , langs de rivier na . Aan de overzijde gekomen , houdt SIECKBACHER zich daar staande , tot dat een deel der zijnen de brug in brand heeft gestoken , en de vlammen reeds onhoog stijgen . Vervolgens keert hij bedaard , zonder het ge-
laat van den vijand af te wenden , naar den anderen oever weer , van waar hij , zoo dikwijls de rook voor een oogenblik het gezicht niet belemmerde , den vijand eenige kogels toezendt .

De Beijerschen , over zijne stoutmoedigheid verbaasd , gaven hem den naam van *vuur duivel* .

Generaal DE CHEVERT'S beknopte , doch duidelijke order , benevens het stipt uitvoeren derselve geeft aanleiding , tot het vermeesteren van *Praag* .

Bij den aanval op de stad *Praag* in 1741 , gaf de generaal DE CHEVERT aan eenen sergeant de navolgende instructie : „ *Gij gaat , Jaar den wal beklimmen . Wanneer gij werda , hoort roepen , antwoordt gij niet ; men zal , schieten , Joch u niet treffen ; gij moet de , schildwacht nedervellen en ik kom u te hulp .*”

De sergeant deed letterlijk hetgeen hem bevolen werd . DE CHEVERT volgt hem met vier kompagnien , komt de stad binnen , laat de valbrug neder , en verschaft aan het geheele leger den intogt binnen *Praag* .

LIEVEN HEERE .

Een toevertrouwde brief of order moet nimmer aan den vijand worden overgegeven , zelfs niet ten koste van het leven .

Bij de belegering van *Zierikzee* , door den Spaanschen bevelhebber MONDRAGON , in 1575 , gaf een onverschrokken Zeeuw , met name LIEVEN HEERE , een bewijs van onbezweken trouw en moed .

Door den Opperbevelhebber der stad, AREND VAN DORP, belast zijnde, om aan den Prins van Oranje brieven over te brengen, die in leder, met was en pik bestreken, waren genaaid, tracht hij door de Spaansche vloot te zwemmen. Dan, op het punt zijnde van betrapt te worden, terwijl men zijnen makker gevangen neemt, redt HERRER de hem toevertrouwde brieven uit 's vijands handen, door onder de golven te duiken, en daar zijn graf te zoeken.

PRINS MAURITS VAN ORANJE.

Deze groote veldheer was de zoon van WILLEM DEN 1^{en}. Hij werd, op den 13 November 1567, te Dillenburg geboren, en overleed in het 58 jaar zijns ouderdoms te 's Gravenhage, den 23 April 1625.

Hij was zonder tegenspraak een der grootste mannen, die in de jaarboeken der geschiedenis voorkomen, en wordt ook als zoodanig door de nakomelingschap erkend. Hij heeft vele verbeteringen in het krijgswezen ingevoerd. Het Nederlandsche leger, onder zijn bevel, werd als eene oefenschool voor de krijgskunde beschouwd; en uit alle rijken kwamen jongelingen uit de edelste geslachten onder

zijne bevelen dienen, om de krijgskunde te leeren.

Groot was het getal zijner overwinningen, nog grooter het getal der door hem veroverde vestingen en forten. Bijzonder merkwaardig is de gewonnen veldslag bij *Nieuwpoort*, die alleen voldoende zoude zijn, om zijnen krijgsroem te staven.

Hij was in de grootste gevaren bedaard en onversaagd, maakte zich beroemd als uitvinder van nieuwe oorlogswapenen, en als een groot wis- en werktuigkundige.

Tegenwoordigheid van geest van den Lombardier RUDNITSCHENKO.

De Turksche vesting *Silistria*, in 1829 door de Russen belegerd wordende, viel eene bom met brandende buis in eene Russische redoute. Onverwijd sprong de bombardier RUDNITSCHENKO toe, greep de bom, welke ieder oogenblik dreigde te springen, en wierp haar over de borstwering henen in de gracht, waar zij, zonder schade te doen, losbarstte.

Ter belooning voor deze daad, door welke hij vele kameraden het leven redde, ontving hij een ordeteeken, en later eveneens eene grenaat van twintig ponden zwaarte uit de

schans geslingerd hebbende , werd hij tot vuurwerker bevorderd , ontving 1000 roebels tot een geschenk , en dubbel traktement voor zijn geheel leven .

Generaal DESAIX , een voorbeeld dat de soldaat zich ontberingen moet getroosten en eerlijkheid eene hoofddeugd is .

De generaal DESAIX had , zoo het scheen , het moeilijk middel gevonden , om de soldaten aan ontberingen te gewennen , door zich zelve , dat alles te onthouden , wat deze niet insgelijks genieten konden . In den bangsten tijd , toen Frankrijk onder eenen zwaren oorlog zuchtte , was munitie-brood en water zijn eenig voedsel . In deze oogenblikken beproefden eenige oorlogs-gemagtigden zijne gunst te winnen , door hem fijne wijnen en beter brood , dan zijne legerbenden hadden , aan te bieden ; doch DESAIX nam dit geschenk met koele vriendelijkheid aan , en liet het aanstonds onder de zieken in de hospitalen ronddelen . Door dergelijke trekken verwierf hij hoogste liefde en achting , waarvan hij bij elke gelegenheid de duidelijkste blijken ontving .

Toen zekere Rijkvorst , bij zijne aannadering de vlugt nam , bragt men een koffer met

zilver en geld , door dezen achtergelaten in de tent van DESAIX , doch deze gaf aanstonds bevel , om denzelven bij den betaalmester van het leger te brengen .

De soldaten niet weinig moeite hebbende om den koffer te dragen , werden , toen zij denzelven lieten vallen , door DESAIX van traagheid beschuldigd ; waarop zij antwoorden : „ Heer Generaal ! hij is zoo zwaar , omdat hij uit uwe handen komt . ”

KAREL DE 12^e.

Men moet niet te spoedig klagen over slecht voedsel .

De soldaat , die zich niet aan ontberingen kan gewennen , zich in tijd van nood niet met weinig weet te vergenoegen , zal niet geschikt zijn , om het vaderland te dienen . Men moet zich met weinig en des noods met minder goed voedsel kunnen behelpen ; en nimmer morren ; vooral dan niet als men ziet , gelijk in bovenstaand verhaal is aangewezen , dat de bevelhebbers met de soldaten een gelijk lot deelen .

Het hiervolgend voorval geeft dienaangaande een nieuw bewijs .

Toen eens een misnoegd soldaat over de

zwartheid van het brood klaagde, tegen KAREL DE 12^e, Koning van Zweden, nam de Koning het rantsoen van hen af, at het op voor het front van het bataljon, en zeide: „het is niet zeer goed; maar, zoo als gij ziet, eetbaar!”

*Gevoel van krijgsmanseer en vertwijfelende
moed bij de verdediging van het
stadje Daelhem.*

In Junij van het jaar 1578 gaven 250 Hollandsche krijgslieden, een bewijs wat gevoel van krijgseer, vereenigd met vaderlandsliefde en eenen vertwijfelenden moed, niet kunnen uitwerken.

PARMA, Opperbevelhebber der Spaansche troepen, hield zich onledig met het gewest Limburg te veroveren, en eenige steden en plaatsen waren reeds, deels door lafhartigheit en ontrouw, deels door magteloosheid vermeesterd.

Het stadje Daelhem lag nu aan de beurt, maar onze 250 dappere Nederlanders staan pal, en volharden in hunne onverzettelijkheid. Alle brieven worden van de hand gewezen. Overwinnen of sterven is de eenige leus. Vreesselijk davert het geschut tegen de wal-

len, maar te vergeefs. De storm neemt een' aanvang. Gelijk een dam staan de verdedigers als geworteld in de aarde en hun heldenblik doet menigeen terug deinzen. Zij strijden tot dat allen hunne leus met den roemrijksten dood hadden bezegeld.

Men beschouwde deze gebeurtenis zoo gewichtig, dat naburige Vorsten PARMA door gezanten lieten geluk wenschen, dat hij met een leger van eenige duizenden deze 250 dapperen had overweldigd.

*Generaal LA BORDE. Een voorbeeld dat men
door geene hindernissen zich moet doen tegenhouden.*

Toen de Franschen, onder aanvoering van den generaal JUNOT, in het jaar 1807, den inval in Portugal deden, vonden zij den weg door eenen breeden en diepen watervloed doorgebroken. De generaal LA FORIE ontwaarde dat de soldaten begonnen te morren; hij stijgt af, werpt zich midden in het water, en zich tot de voorhoede wendende, roept hij: „Ziet, mijne kinderen! hoe men zonder brug rivieren overtrekt.”

De soldaten, aangespoord door het moedig gedrag van hunnen bevelhebber, volgden hem dan ook allen.

FREDERIK HENDRIK,*Prins van Oranje.*

Niet alleen verwierf **FREDERIK HENDRIK** den roem dat hij een der grootste veldheeren van zijnen tijd was, maar zijn karakter, zijne beginselen en zoo vele edelaardige trekken uit zijne levensgeschiedenis, doen hem tevens als een edel braaf mensch kennen. Was **MAURITS** de grootste veldheer van zijnen tijd in het behalen de overwinning in groote veldslagen of geregelde gevechten; **FREDERIK HENDRIK** was zulks als veroveraar van vestingen en steden, waarvan vele, in dien tijd, als onneembaar werden beschouwd.

Het vermaarde beleg van 's *Hertogenbosch* is in alle deelen een der merkwaardigste uit de Nederlandsche geschiedenis, waarbij **FREDERIK HENDRIK** alle bijna onoverkomelijke hinderpalen te boven kwam, en, niettegenstaande de herhaalde pogingen van den vijand om de stad te ontzetten, eindelijk triompheerde.

Deze onvergelykelijke held, die tot aan zijn einde onverwonden en groot bleef, stierf den 17 Maart 1647 in den ouderdom van 64 jaren.

Kloek gedrag van den Engelschen Luitenant
STANLEY.

Tijdens het verblijf van **LEICESTER**, die na den dood van **WILLEM DEN 1^{en}**. tot Opperlandvoogd over de Nederlandsche gewesten was aangesteld, heeft zich de Engelsche luitenant **EDUARD STANLEY**, in onze geschiedenis, eenen roemvollen naam verworven. Bij het bestormen eener schans voor *Zutphen* op den 17 October 1586, greep hij de spiets van een Spaansch soldaat, die daarmede naar hem stak, en toen de soldaat de spiets wilde terugtrekken, liet hij zich mede ophalen, trok zijn sabel, sloeg den vijand van zich en gaf aanleiding tot het winnen der schans.

Tot belooning dezer kloeka daad werd hij tot ridder geslagen en bekwam een jaarlijksch inkomen van f600.

Dapperheid is hooger te schatten dan adeldom.

In den strijd is er geen andere adel dan dapperheid; dit werd ook door den Franschen Maarschalk **BIRON** erkend. Hij maakte er zich eene verdienste van alle rangen te hebben doorloopen, en zeide: „men moet „soldaat geweest zijn om te verdienen Maar-

„schalk van Frankrijk te wesen.”

Toen hij, bij zijne benoeming tot Ridder van den Heiligen **LODEWIJK**, aan den Koning zijne bewijzen van adeldom moest voorleggen, boodt hij hem de papieren hiertoe aan; zeggende: „*ziedaar mijnen adel!*” maar de hand aan den degen leggende, vervolgde hij: „*dese be-
wijst hem nog beter, Sire!*”

Teregt dan ook het spreekwoord, dat hij geen goed soldaat is, die niet eenmaal denkt Generaal te worden.

KAPITEIN BIEL,
verdediger van het kasteel Carpen.

PARMA, Spaansch Landvoogd over de Nederlanden, besloten hebbende tot de belegering van *Maastricht*, moest, om dit voor te bereiden, het kasteel *Carpen*, gelegen tusschen *Gulik* en *Keulen*, eerst bemagtigen om alzoo den toevoer voor zijn leger verzekerd te houden.

De Spaansche generaals **MONDRAGON** en **GONZAGA** kregen last het te veroveren en vertrokken derwaarts op den 5 Januarij 1579. Het grootste gedeelte der bezetting was op eenen togt getrokken, toen het kasteel berend, en opgeëischt werd; dan hier voerde de kapitein **BIEL** het bevel, en dese had voor den

vijand niets dan kruid en lood.

Na drie dagen beleg, en na onophoudelijk uit 12 stukken geschut te zijn beschoten, werd de sterkte stormenderhand ingenomen. Doch wat vond men er binnen? Slechts 45 mannen, die een leger van 8000 man infanterie en eenige kavallerie drie dagen lang hadden opgehouden.

Het is een gruwel dat **MONDRAGON** niet meer gevoel van krijgsmansdeugd bij die gelegenheid betoond heeft, en last heeft kunnen geven, dat men deze dappere mannen, en dus ook den waardigen kapitein **BIEL**, om het leven moest brengen.

Dan op elken krijgsman, die niet van alle eergevoel ontbloot is, heeft een heldhaftig voorbeeld eene onweerstaanbare kracht om zijn gemoed te ontvouwen en sticht een hopeloos volgehouden strijd dikwijls meer nut, dan de strijders immer hadden kunnen verrigten, zoo zij door eene roemlooze toegeeflijkheid hunne levens hadden gespaard.

Het voorbeeld van **BIEL** heeft voorzeker eenen heilzamen invloed gehad op het ontvlammen van het heldenvuur in menig gemoed, bij de kort daarop gevolgde verdediging van *Maastricht*.

Kapitein VAN DEN CORNPUT verdedigt
de Steenvijk.

GEORGE DE LALAING, Graaf van RENNENBERG, die eerst een ijverig dienaar van Prins WILLEM DEN 1^{en} was, en reeds gewigtige diensten aan het Vaderland had bewezen, koos in Maart 1580 de Spaansche zijde, en bragt vele kleine steden en sterkten in de provincien, *Vriesland, Groningen, Drenthe* en *Overijssel* weder onder Spaansch gezag.

In October 1580, toog RENNENBERG naar *Steenwijk*, gelegen in de provincie *Overijssel*, om dit mede te veroveren, maar vond in den bevelhebber dier plaats een' man, die door zijne schrandere en heldhaftige verleliging van dit slecht voorziene stadje eenen onsterfelijken naam heeft verworven. Deze man was kapitein JAN VAN DEN CORNPUT.

Het leger van RENNENBERG bestond uit 6000 man infanterie en 1200 man kavallerie. CORNPUT had maar 600 soldaten onder zijne bevelen, en bijna geen geschut; daarbij gaf de twijfelachtige gezindheid der burgers geen vertrouwen, en toch wist deze onversaagde krijgsman, door zijnen stalen moed en vindingrijke geest, vier maanden lang de verdediging vol te houden; tot dat eindelijk RENNENBERG tot het opbreken van het beleg werd genoodzaakt. Gedurende het beleg, gebrek

aan levensvoorraad krijgende, spraken de burgers van de stad over te geven. Een vleeschhouwer verstout zich eindelijk aan CORNPUT te vragen: „wat zal men aanvangen, indien alles verteerd is? Dadelijk treedt de moedige CORNPUT hem tegen, en antwoordt met eene donderende stem: „die tijd is nog niet gekomen, „doch zoodra zulks het geval wordt, zal men „beginnen u, en alle lufhartigen, zoo als gij, „eerst op te eten. Dit forsche en krachtige antwoord had zulk eenen indruk op de burgers gemaakt, dat zij in stilte heen gingen, en nimmer weder van het overgeven der stad spraken.

Bij dit beleg heeft zich ook bijzonder onderscheiden de soldaat AREND VAN GRONINGEN. De belegeraars staken 's nachts met eene ton vol stroo, pek en zwavel, de gasthuispoort in brand. VAN GRONINGEN van den wal afgelaten zijnde, zwom onder een hagelbui van vijandelijke kogels over de gracht met eenen lederen emmer in den mond, waarin hij gedurig water schepte, om den brand te blussen, en nadat hij dit gelukkig volbragt had, zwom hij weder belaad naar de zijnen terug.

*Moedty gedrag van een' Franschen
recruut.*

MASSENA, zich in het jaar 1759, na drie vruchteloze aanvallen genoodzaakt ziende, om *Graaubunderland* te verlaten, moest de Divisie-Generaal DESSOLLES, die *Bormea* bezet had gehouden, zich met 4500 man eenen doortogt banen, door 7000 man Oostenrijkers, die, achter sterke verschansingen geplaatst, hem den aftogt afsneden.

Op het oogenblik, waarin eene kolonne Fransche grenadiers naar eene, geheel met kanon bedekte, redoute marcheerde, treft een grenadier een recruut juist op den weg aan, en zegt spottende jegens hem: „*jongske*, „*wat doet gij hier? gij zijt hier niet op uwe* „*plaats.*”

Op dit gezegde verheft zich de recruut, ziet den grenadier verstoord aan, vliegt nog vóór de kolonne in de redoute, en roept van daar; „*hier heen grenadiers! hier is uwe* „*plaats.*”

*Verlaat nooit uwen post. — Voorbeeld der stipte
[betrachting van dezen dienstpligt door een'
Hanoveraan gegeven, bij de beleje-
ring van Gibraltar.]*

De beroemde Engelsche Veldheer ELLIOT reed op zekeren dag, bij de belegering van Gibraltar, toen de vesting juist hevig beschooten werd, in eigen persoon rond, om de posten te bezigtigen, en zag bij die gelegenheid een Hanoversch soldaat, die noch zijn geweer aansloeg, noch presenteerde. „Kent gij mij niet” vroeg hem de Veldheer, „of waarom verzuimt gij anders uw' pligt?” — De soldaat antwoordde met de uiterste bedaardheid. „Ik ken uwe Excellentie en mijn pligt zeer wel; maar zoo aanstonds zijn mij eenige vingers van de rechterhand weggeschoten, en dus ben ik buiten staat om mijn pligt te doen.” — „Waarom laat gij u dan niet verbinden?” hernam de Veldheer. — „Omdat het” (gaf de brave soldaat ten „antwoord) niet geoorloofd is zijn' post te verlaten, voor dat men wordt afgelost.

De gevoelvolle veldheer stapte, met eene blijkbare aandoening, aanstonds van zijn paard en zeide: „Geef mij uw geweer en uwe patroontasch, ik zal u aflossen, opdat gij u zoudt kunnen laten verbinden.” — De soldaat gehoorzaamde, doch ging eerst naar de naast

bijzijnde wacht, meldde dat de Veldheer op zijnen post stond, gaf zijn verlangen te kennen, dat hij mogt worden afgelost, en liet eerst, na dit alles, zijne verminkte hand verbinden.— Daar hij nu tot verdere krijgadiensten niet meer in staat was, ontving hij zijn ontslag en met hetzelfde van den Veldheer, die dit geval aanstonds naar Londen berigt had, een aanzienlijk geschenk.

Toen nu de verminkten en met hen onze Hanoveraan in Londen kwamen, wenschte Koning GEORGE DE 3^e den braven Duitscher te zien, sprak met hem eenen geruimen tijd, beschonk hem vorstelijk, en gaf hem tevens eene vaandrigplaats onder de Hanoversche landtroepen.

VAN DER WERF,
te Leijden.

Toen in het beleg der stad *Leijden* (1574) door den Spaanschen Veldheer FRANCISCO BALDES, de hongersnood tot het hoogste top-
punt gestegen was, eischte een hoop mis-
noegde burgers van den Burgemeester PIETER ADRIAANZON VAN DER WERF spijze, of dat hij met den vijand in onderhandeling zoude treden; doch ontving van hem dit manmo-

dig antwoord:

„Waarde medeburgers! ik heb eenen eed gedaan, en vertrouw dat God mij zal ondersteunen, om dien waardiglijk te houden. Ik weet dat ik eens moet sterven, en het is mij, als het zoo wezen moet, om het even, of ik door uwe handen of door die des vijands omkome. Wanneer gij dus met mijnen dood geholpen zijt, slaat dan de handen aan dit ligchaam, snijdt het aan stukken, en deelt ze rond, zoo ver zij strekken mogen. Ik ben getroost, maar tot de overgaaf laat ik mij nimmer bewegen.” Dit antwoord had ten gevolge dat de burgers met beschaamde laken afdropen, en hunnen wankelenden moed hervatteden, welke bij de meeste burgers zoo groot was, dat zij te midden der ijsselijkste ellende den vijand van de wallen toeriepen: „Eer den linkerarm te zullen opeten, dan de stad uit hongersnood overgeven, en zich van den rechterarm te zullen bedienen, om haar te beschermen of des noods in brand te steken of te verlaten.”

*Edel voorbeeld van menschenliefde door korpo-
raal ZIEGLER en soldaat KLAIBER.*

Bij de belegering van *Groot Glojau*, in 1803, werd eene bejaarde vrouw met haar klein-

zoontje, een kind van negen maanden, op den arm, tot op de brug van den *Oder* gedrongen. Achter haar werd de valbrug opgehaald, en voor haar een gedeelte der brug afgebroken, zoodat zij voor noch achterwaarts konde, en dus op den puinloop der brug eenen geheelen nacht in den Joodelijksten angst moest doorbrengen. Daarenboven liep zij bij de toenmalige doordringende koude groot gevaar om, of in slaap te vallen en in de diepte te storten, of door de Pruisen die achter de valbrug stonden, en den geheelen nacht onafgebroken over den *Oder* op de Beijersche soldaten vuurden, te worden doodgeschoten. Toen men haar bij het aanbreeken van den dag in dezen verschrikkelijken, verlatenen toestand, tusschen de wederzijdsche strijders ontdekte, besloten de korporaal ZIEGLER en de soldaat ANTON KLAIBER, beide tot het Koninklijk Beijersche voetvolk behoorende, hare redding te beproeven. Zij gaven den vijand, in de tegen hen overliggende schans, van hun voornemen kennis, en de Pruisische officieren beloofden het vuur zoo lang te zullen staken tot dat men de vrouw zoude gered hebben. Met het grootste gevaar klauterden deze goedhartige krijgers over eenen smallen scherp balk en eenige pilaren, en hadden het geluk de oude vrouw met het kind te redden. De Koning van Beije-

ren liet deze menschlievende daad niet onbeloond, maar bepaalde bij een legerbevel, dat aan deze beide brave menschen, die zich, zelfs in het midden der ellende en wanhoop, gedrongen gevoeld hadden, om, met gevaar van hun leven, der lijdende menscheid bijstand te verleenen, een lofwaardig getuigschrift wegens hunne edelmoedige daad met eene naauwkeurige beschrijving derzelve, benevens een geschenk van twintig dukaten, zoude worden ter hand gesteld.

Lapper gedrag van den Luitenant
VAN SOMEREN.

Strooptogten en brandschattingen op 's vijands grond maakten vroeger een voornaam deel uit van het oorlogvoeren, en strekken nog, wanneer zij behoorlijk worden uitgevoerd, ten bewijze van eenen ondernemenden en stouten geest.

Door een kloekmoedig bedrijf van dien aard, maakte zich de Luitenant ANTONIS VAN SOMEREN vermaard.

In bezetting te *Grave* liggende, ontving hij berigt, dat de Prins VAN MODENA met een schat van goederen van *Brussel* naar *Maas-tricht* stond te reizen, onder geleide van 120

ruiters. VAN SOMEREN trekt met 50 kavalle-
risten en 70 man infanterie op vijandelijken
bodem, en treft den Vorst met zijn geleide
aan tusschen Tongeren en St. Truijen. Zoo
dapper als de aanval, was ook de tegenweer;
er volgde een allerhardnekkigst gevecht. VAN
SOMEREN, door acht wonden getroffen, scheen
het slagtoffer zijner vermetelheid te zullen
worden, maar onverschrokken, ook in het
aanzien des doods, gaat hij voort zijne soldaten
aan te moedigen. Zijn Voorbeeld houdt de
dapperheid der aanvallers gaande, de Prins
VAN MODENA vlucht, de Spaansche ruiters vol-
gen zijn voorbeeld en de overwinnaars voeren
hunnen gewonden Luitenant triomfelijk met
een buit van tweemaal honderd duizend guldens
naar de stad Grave terug.

Edel gezegde van FRANS DEN 1^{en}.

FRANS DE 1^e, Koning der Franschen, ver-
nomen hebbende dat KAREL DE V, Keizer van
Duitschland en Koning van Spanje, die hem
overwonnen had, de krijgsgevangenen mishan-
delde, zeide, toen men hem aanspoorde ook
dit op de Spaansche krijgsgevangenen te wre-
ken: „Ik zal mij wel wachten zulks te doen;
het zoude mij van eene gelegenheid berooven

KAREL, die mij in *geluk* te boven gaat, in
deugd te overtreffen.”

*Ritmeester WELEVELT. — Bij eene onver-
wachte ontmoeting des vijands, zal een
stoutmoedij aanval veelal den weg
ter overwinning banen.*

Bij den onverwachten inval van den Bis-
schop van Munster, CHRISTOF BERNHARD VAN
GALEN, in de Nederlanden (September 1665),
ontmoette de ritmeester WELEVELT met 68
ruiters, bij den huize *Nettelhorst* in *Overijssel*,
6 kompagnien vijandelijke kavallerie. In plaats
van voor de overmagt terug te trekken, rukte
hij met zijne dappere ruiters stoutmoedig op
den vijand aan, met dat gelukkig gevolg, dat
hij denzelven op de vlugt dreef en nog eenige
gevangenen en 20 paarden als buit, uit het
gevecht medevoerde.

*Manmoedige verdediging van eene schans
nabij Winschoten door een' sergeant.*

In den Munsterschen oorlog, hierboven aan-
gehaald, werd eene schans, niet ver van Win-

schoten gelegen, door een' sergeant en 25 man bezet. De Munsterschen eischten dezelve op onder bedreiging van eene geheele vernieling.

Met waardigheid wees deze moedige onder-officier de opeisching van de hand, verdedigde den post zoo lang, tot dat hem buskruid, kogels en leeftogt begonnen te ontbreken, en redde zich toen nog door eenen loffelijken aftogt naar *Bellingwolde*.

Korporaal PIETER MOULIER.

De Hollandsche Korporaal PIETER MOULIER heeft zich in het jaar 1666 een' naam in de geschiedenis verworven.

In de omstreken van *Arnhem* door 18 Munstersche krijgslieden verrast wordende, die hem het leven aanboden, zoo hij zich gevangen wilde geven, weigerde hij dit aan te nemen, joeg den vijand op de vlugt en bragt het lichaam van hunnen gesneuvelden aanvoerder als zegeteeken binnen *Arnhem*.

Kapitein PROT op het fort de Bourtange.

In den oorlog van 1672, waarin de Nederlan-

opgeëischt, ontvingen zij een weigerend antwoord. Gedurende acht uren moest men een hevig bombardement verduren, en toen de vijanden stormenderhand in de werken binnendrongen, had men gezorgd dat al de stukken waren vernageld.—VAN KROFF wil zich echter niet overgeven. Hij verzamelt zoo veel zijner manschappen als er over zijn bij een, gaat met hen de poort uit, om zodoende naar de *Willenstad* terug te trekken; dan half weg wordt hij door eene vijandelijke overmagt overvallen. Hij wil zich niet gevangen geven. *Bevrijding of de dood!* dit was zijne leus. Hij rukt een zijner soldaten het geweer uit de hand, vuurt zelf op den vijand, en ontvangt kort daarna het doodelijk lood in de hersenen.

Eene roemrijke vermelding in de geschiedenis zal de nagedachtenis van den dapperen VAN KROFF in waarde doen blijven.

KAREL BARON VAN BOETZELAAR.
verdediger van de Willemstad in 1793.

Nadat bij den aanval der Franschen in 1793 op ons Vaderland de meeste vestingen in 's vijands handen overgingen, gaf de dappere BARON VAN BOETZELAAR, als bevelhebber van

de *Willemstad*, een bewijs dat de oude heldenmoed der vaderen nog niet bij de nakomelingschap was verloren gegaan.

Toen een trompetter de vesting kwam opeischen, en namens den Generaal DUMOURIEZ vroeg, of hij de stad wilde overgeven ja of neen, antwoordde VAN BOETZELAAR eenvoudig: neen. Den volgenden dag (28 Februarij) kwam een officier andermaal de stad ter overgave opeischen, schilderde de ongelukken, die uit eene halsstarrige weigering zouden voortvloeijen, en wees op het ongelukkige lot dat de *Klundert* getroffen had.

De dappere bevelhebber wilde van geene overgaaf hooren. Hoewel slechts 500 man onder zijne bevelen hebbende, verdedigde hij zich tegen een leger van 8000 man, die de stad onophoudelijk uit verschillende batterijen hevig beschoten. Door eenen stouten uitval op den vijand, onder de bevelen van de Luitenanten ROST, COLTHEOF, en MULLER, en bestaande uit 55 manschappen, verjaagt men den vijand van een buitenwerk, en stelt de Hollanders in de gelegenheid drie kanonnen te vernagelen, en eenige gevangenen in triomf binnen de vesting te brengen.

De Franschen, geen kans ziende de stad te bemagtigen, moesten eindelijk op den 17 Maart onverrichterzake aftrekken, en VAN BOETZELAAR had met zijne dappere troepen aan het Vader-

land een bewijs gegeven dat de Hollanders, in dapperheid, niet voor de Franschen behoefden onder te doen, maar, behoorlijk aangevoerd, voor geene andere natie in militaire deugden te kort schieten.

WILLEM DE 2^e.
Koning der Nederlanden.

Het is voorzeker voor den Nederlandschen soldaat een bemoedigend bewustzijn, dat zijn Koning, van deszelfs jeugdigen leeftijd af aan, blijken van liefde voor en gehechtheid aan den militairen stand heeft gegeven; dat hij, opgevoed in de school van een' der grootste veldheeren onzer eeuw, zich tot een bekwaam krijgsoverste heeft gevormd, en reeds onder WELLINGTON in Spanje de schoonste bewijzen van ridderlijke dapperheid aan den dag heeft gelegd, terwijl hij later aan het hoofd der Nederlandsche krijgsmagt, dezelve steeds ter overwinning heeft mogen aanvoeren.

Mogten de doorluchtige voorgangers van onzen geliefden Koning, de helden uit het stamhuis van Oranje-Nassau, in de geschiedenis van ons Vaderland, door moed, deleva en dapperheid uitblinken; ook deze hun naneef, heeft reeds in verschillende omstan-

digheden getoond tot hetzelfde helden-geslacht te behooren, en zich door zijnen moed de dankbaarheid van het Vaderland waardig gemaakt.

Een paar herinneringen uit de geschiedenis zal dit nader bevestigen, en den Nederlandschen soldaat waarborgen, dat, zoo eens zijne diensten gevorderd worden tot verdediging van zijnen geboortegrond, hij, aangevoerd door zijnen dapperen Koning, voorzeker roem zal kunnen inoogsten, op den weg der eer en der overwinning.

Toen NAPOLEON, op den 1 Maart 1815, van het eiland *Elba*, in Frankrijk terug keerde, en zich op den Franschen troon als Keizer herstelde, werd er in allerijl door de vorsten van Europa een leger in de zuidelijke Nederlanden, tegen de grenzen van Frankrijk aan, vereenigd, waarover de Generaal WELLINGTON het bevel bekwam, en onder wiens order onze Koning, toen Prins VAN ORANJE, de Hollandsche troepen aanvoerde.

Op den 10 Junij 1815, begon NAPOLEON de vijandelijkheden en den 15 Junij daaraanvolgende vielen de Franschen op de Nederlanders aan bij den kruisweg *les Quatre Bras*, doch werden afgeweerd. Den volgenden morgen voor zes ure verscheen aldaar de Prins VAN ORANJE, die door vernuftig uitgedachte

elkander streeden, werd na eene allermoedigste verdediging het vooruitgelegene fort *William*, op den 22 Junij 1692, door de Franschen ingenomen. De tachtigjarige Generaal-Majoor DITMER VAN WIJNBERGEN, bevelhebber over de Nederlandsche troepen, had zich, uitgeput door vermoeijenis, in eene der bressen laten dragen, om daar met den degen in de vuist den dood voor het Vaderland te zoeken.

De bezetting van dit fort verkreeg bij kapitulatie de vergunning om met krijgseer naar *Gent* te mogen vertrekken, doch de krijgshaftige VAN WIJNBERGEN wilde zijne laatste dagen nog ter dienste van het Vaderland wijden, en bedong, dat aan hem vergund zoude worden, om bij zijne overige wapenbroeders, die op het kasteel van *Namen* den krijg nog voortzetterden, te mogen worden terug gezonden. LODEWIJK DE 14e, vol eerbied voor de heldhaftigheid van dezen grijsaard, vergunde hem alleen, om zich bij zijne krijgsmakkers te vervoegen.

LATOUR D' AUVERGNE,
een voorbeeld, dat men zelfs in den eenvoudigen militairen rang, groot en edel kan wezen.

THÉOPHILE MAIO COÏET LATOUR D' AUVERGNE werd, in het jaar 1743, in een dorp van Bretagne (Frankrijk) geboren. Door zijne geboorte was hij aan het vorstelijk geslacht van Turenne vermaagschaft, en was ook erfgenaam van diens deugden.

Bij het uitbarsten van de Fransche revolutie, in 1793, diende hij als kapitein bij een Regiment Infanterie, en zich voor de revolutie verklaard hebbende, gaf hij aan sommige zijner kameraden, die de dienst in dien tijd verlieten, te kennen, dat hij zich aan het Vaderland zoude blijven wijden, en dat hij dit deed zonder bejag naar hooger rang.

Hij woonde vele der roemrijke wapenfeiten van de Fransche armee te dien tijde bij, gaf de meeste blijken van dapperheid en onverschrokkenheid, had eenmaal al de grenadier-kompagniën van de armee, als oudsten kapitein, onder zijn bevel, doch bleef standvastig alle hogere rangen weigeren. De dapperen van het leger noemden hem den dappersten. Door uitgestane vermoeijenissen en bekomen wonden verzwakt, kwam hij in 1798 in Parijs terug, om aldaar eene rust te genieten, die

hij wel verdiend had. Een zijner vrienden bezat een eenigen zoon, van wiens handenarbeid hij moest leven. Deze wordt door het lot geroepen om soldaat te worden. D' AUVERGNE kan niet meer werken, wel strijden. Hij snelt naar het leger van den Rijn, vervangt de plaats van den zoon zijns vriends en gedurende twee veldtogten neemt hij, steeds in de voorste gelederen, en met den ransel op den rug, deel aan al de gevechten, en moedigt de jonge soldaten door taal en voorbeeld aan.

BONAPARTE, toen eerste Consul, nam een besluit, waarbij d' AUVERGNE den titel bekam van *eerste grenadier van Frankrijk*, en hem tevens eene eeresabel werd toegekend. Ernstig wees de edele d' AUVERGNE deze onderscheiding van de hand, en verzocht slechts de gunst om nog eenmaal te midden zijner wapenbroeders, niet als den *eersten*, maar als den *oudsten* grenadier te mogen strijden.

Dit werd hem toegestaan, en deze veldtogt was ook voor hem de laatste.

Na de bataille van *Hochstett* sneuvelde hij in het gevecht bij *Neuburg*, op den 27 Julij 1800, door eenen kogel, die hem in het hart trof, en werd alzoo het roemrijkste leven door den schoonsten dood bekroond.

De 1^e Consul gaf eene order dat de naam van LATOUR D' AUVERGNE altoos moest geschreven staan boven aan in de controle van de

kompagnie, waartoe hij behoord had. Op de appels werd zijn naam door den sergeant-majoor, even als die der overigen, afgeroepen, en dan antwoordde de oudste grenadier: *op 't bed van eer gestorven!*

Op de plaats, waar de edele LATOUR D'AUVERGNE sneuvelde, is een eenvoudig gedenkteeken opgericht.

De generaal DESSOLLES stelde dit bij eene dagorder, onder de hoede van al de Dapperen uit alle landen, en wanneer nog te dezzer dage een reiziger de plaats bezoekt, waar LATOUR D'AUVERGNE is gesneuveld, wijzen de inwoners op dit gedenkteeken, en zeggen: „ziedaar de rustplaats van een dapper soldaat!”

*Kapitein VAN KROFF, verdediger van
de Klundert.*

Bij den inval der Franschen in de Nederlanden, en nadat Breda op 24 Februarij 1793 was overgegaan, gaf de Kapitein VAN KROFF een bewijs van moed in het verdedigen van het slecht versterktstadje de Klundert. Getrouw aan zijnen plicht besloot hij met de 100 soldaten, die onder zijn bevel stonden, het plaatsje te verdedigen.

Op den 25 Februarij door de Franschen

den door Frankrijk onder Koning LODEWIJK DEN 14^{en}, door Engeland, onder de regering van KAROL TEN 2^{en}, door den Bisschop van Munster en den Keurvorst van Keulen, te gelijk aangevallen werd, heeft de Kapitein PROT, bevelhebber van het kleine fort de Bourtange, gelegen in de provincie Groningen, een bewijs van onkreukbare trouw gegeven, waardig om bij de nakolingschap te worden herdacht. De vijandelijke bevelhebber bood hem eene som van f200,000 aan, indien hij de schans wilde overgeven, maar de eerlijke man wees dit aanbod met verachting van de hand, betuigende *van God meerder geteijnd te zijn, dan hij waardig was, en dat hij, zoo men de schans dorst te nideren, even zoo vele kogels voor den vijand over had.*

Tot na het aftrekken des vijands, heeft gemelde Kapitein dezen post manmoedig blijven verdedigen.

*Dood van den Ridder DETOURILLES, in
den slag van Senef.*

Bij den slag van Senef, dien de Nederlanders met hunne bondgenooten onder aanvoering van WILLEM DEN 3^{en}, PRINS VAN ORANJE, tegen de Franschen, onder de bevelen van CONDÉ, den 11

Augustus 1674 leverden, en waarvan beide partijen zich de overwinning toeschreven, gaf CONDÉ, woedend over den tegenstand, dien hij ontmoet, last aan den ridder DE TOURILLES, om met twee bataillons der Fransche garde een gedeelte van de Nederlandsche Infanterie aan te tasten. De ridder, hoewel vaardig om deze bevelen te volbrengen, meent den veldheer opmerkzaam te moeten maken op de sterkte der stelling en het bloed dat hare vermeerstering zal kosten.

„Ik vroeg uwen raad niet,“ was het antwoord; „maar uwe gehoorzaamheid; gij schijnt „meer geschikt om te redeneren, dan om te „vechten.“

De ridder doet daarop den bevolen aanval, ziet bijna al zijne officieren sneuvelen, bekommt zelf eene doodelijke wonde, en de Fransche garde moet terugdeinzen, voor den leeuwenmoed der Nederlandsche troepen.

*Kloekmoedig gedrag van een soldaat
bij de belegering van Grave.*

Onder de vele bewijzen van moed en koetheid, welke door de Nederlandsche troepen bij de belegering van Grave (hetwelk, van 15 Julij tot 28 October 1674, door den Fran-

schen bevelhebber DE CAMILLY met roem verdedigd, en door PRINS WILLEM TEN 3^{en} veroverd is,) verdient het navolgende eene eervolle melding.

Op den 28 September trad een Hollandsch soldaat op den helderen dag uit de loopgraven, liep op den schildwacht bij de voorgracht aan, velde hem neder, en bragt de pikton, die des nachts tot verlichting diende, en bij den schildwacht geplaatst was, onder eene hagelbui van kogels, bij zijne kameraden.

*Heldhaftige standhouding van eenige
Hollandsche troepen in den veldslag
van Fleurus.*

De veldslag van Fleurus, waarbij de Nederlanders onder den PRINS VAN WALDECK werden aangevoerd, en die op den 1 Julij 1690 plaats had, werd verloren, door eene meesterlijke manoeuvre van den Franschen Maarschalk LUXEMBURG. WALDECK moest den aftogt aannemen, en deze staat roemrijk aangeteekend in de geschiedenis der krijgskunst.

De strijdende bataillons vormden zich al vechtende tot een groot quarré. Het vijandelijke geschut boort tot drie à vier malen het moordend lood in dezen menschenklomp; koel-

bloedig sluit men zich weder aan.

Een trompetter van den Franschen veldbeer verschijnt om hun de wapenen te doen nederleggen. *Neen*, is het korte antwoord. Een Fransch stafofficier wijst hun dat zij, van alle kanten ingesloten, onvermijdelijk verloren zijn. *Terug!* is het antwoord, *wij zijn sterk genoeg om ons te verdedigen*. De aanval wordt hervat, nog eens ten derde maal herhaald: onwrikbaar staan deze dapperen. Zij bewaren orde en samenhang in hunne stelling; zij laten de aanvallers naderen, tot dat hunne nabijheid hun schot zeker maakt. Geheele escadrons vallen aan, doch slechts weinigen keeren verstrooid terug, tot dat de vijand, ontmoedigd door zijne vruchteloze pogingen om in te dringen, af moet houden, en voor zijne oogen negen regimenten, met *WALLECK*, *AYLVA* en *VAN WEYENUM* aan het hoofd, over de hoogte van *Melle* naar de zijde van *Nivelles* zag aftrekken.

DITMER VAN WIJNBERGEN,

te Namen.

Bij de belegering van *Namen* door de Franschen, waarbij de twee grootste vestingbouwkundigen, *VAUBAN* en *MENNO VAN COEHOORN*, tegen

middelen, de geringheid zijner magt, welke slechts uit ruim 3,500 man infanterie en 50 ruiters bestond, voor den vijand wist te bedekken. De Prins, op wien hier de zorg alleen berustte, legde op dezen dag het meeste beleid, en de grootste heldhaftigheid aan den dag. Hoe hardnekkig deze post ook werd aangevallen, bleef zij in handen der onzen. 's Middags verdubbelde het vijandelijke vuur. Men begon grond te verliezen. De Prins reed vooruit, en wees met den hoed in de hand, aan zijne dapperen, het pad der eer. *ORANJE* geraakte te midden der vijanden, die echter wegens zijne eenvoudige kleeding geen acht op hem sloegen, waardoor hij het geluk had, weder op het kruispunt terug te komen. Eindelijk kwam *WELLINGTON* zelf, en de vijand kon tot zijn doel niet geraken, moest terug trekken, en de positie bleef behouden.

Op den 17 Junij bevond zich het Engelsche en Nederlandsche leger, in de vlakte van *Waterloo* vereenigd. Woedend werd hier wederom gevochten, en tot den volgenden dag, weifelde telkens de kans der overwinning. De Hollanders streeden als helden. De Prins *VAN ORANJE* was hun aller voorbeeld en bevond zich steeds op de gevaarlijkste plaatsen, tot dat eindelijk door de tijdige aankomst van de Pruisische troepen, de overwinning zich schaarde aan de zijde van de bondgenooten

en, door eenen algemeenen aanval, de Franschen op de vlugt werden gedreven. Omstreeks den avond ten 7½ uur, ontving de Prins VAN ORANJE door eenen kogel eene wonde aan den linkerschouder en moest van het slagveld worden gedragen.

Toen de Prins, flauw van pijn en bloedverlies, weder de oogen opende, was deszelfs eerste gezegde aan een' zijner adjudanten: „Wij hebben geen voet grond verloren!” en naar het hoofdkwartier van WELLINGTON overgebracht, was voorzeker de tijding der behaalde overwinning, de beste balsem voor zijne bekomen wonde.

Na het uitbarsten van het oproer te Brussel in 1830, waren eenige onzer troepen aldaar nog aanwezig, en hielden de bovenstad in bedwang, terwijl, onder de orders van de Prinsen VAN ORANJE en FREDERIK DER NEDERLANDEN, eenige bataljons in den omtrek van Vilvoorden waren vereenigd. Eene bezending der oproerlingen werd in het hoofdkwartier toegelaten. Men gaf aan de Prinsen te kennen, dat zij niet met krijgsvolk, maar alleen, in de stad moesten komen, en alsdan de oproerzoude verdwijnen.

De Prins VAN ORANJE, die geene vrees kende,

Leuven waren getrokken, hetwelk Jan ook op den 13 Augustus plaats had.

I N H O U D .

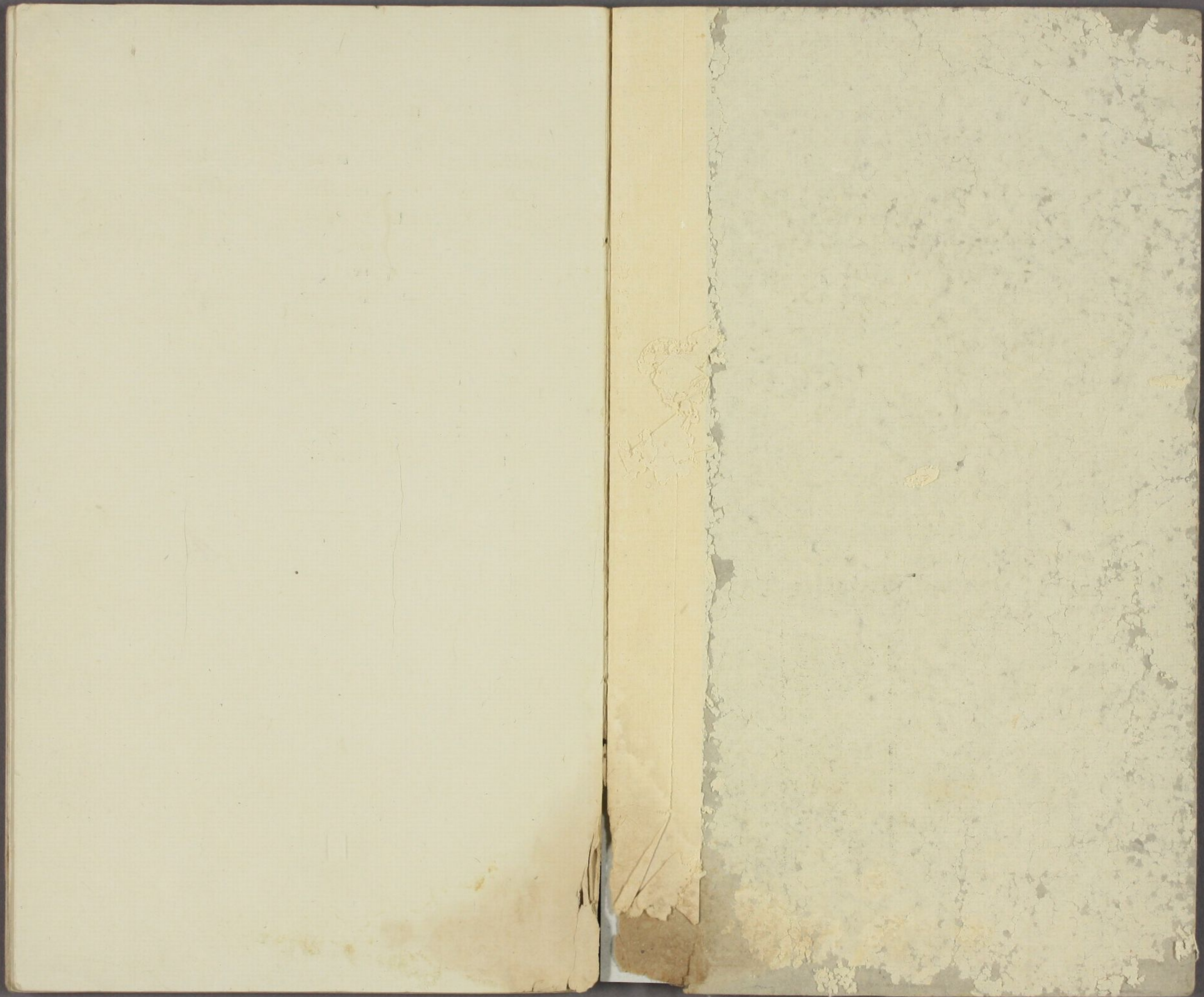
	Bladz.
INLEIDING.	3
<i>De Prins van Oranje bij den veldslag van Mal-</i> <i>plaquet</i>	5
<i>Bonaparte bij de brug van Arcola</i>	6
<i>Pieter Jansen, een voorbeeld van onverschrokken-</i> <i>heid</i>	7
<i>Eer en plicht te stellen boven het leven</i>	8
<i>Vaandrig Jaganow en serjant Liubansky</i>	8
<i>Godsdienstige gezindheid bemoedigt den soldaat,</i> <i>en wekt hem op tot plichtsbetrachting</i>	10
<i>Keizer Otto de 1^e bij de belegering van Brisach</i>	11
<i>Jan Haring op den IJdijk te Haarlem</i>	12
<i>Moedig gedrag van den Kapitein Steenbach</i>	14
<i>Luitenant-Kolonel Schouardin redt door zijnen</i> <i>dood het leger</i>	15
<i>Arnold van Winkelried, in den veldslag van Sem-</i> <i>bach</i>	15
<i>Willem de 1^e, Prins van Oranje, grondlegger van</i> <i>de Nederlandsche vrijheid</i>	16
<i>De broeders van Prins Willem den 1^{en}.</i>	17
<i>Kloekmoedig gedrag van Pieter van den Broek</i>	18
<i>De Fransche Generaal Lt Palice</i>	19

Bladz.	
<i>Edelmoedig gedrag van een Dragonder</i>	20
<i>Serjant Nesteran redt zijn Overste</i>	20
<i>Serjant Kabatow redt zijn Kapitein</i>	21
<i>De Keizerlijke Adjutant Frederiks redt den Vaandeldrager Lamrow</i>	22
<i>Albrecht Beiling</i>	22
<i>Herman de Ruijter</i>	24
<i>Matthijs Helt, bij de verrassing van Breda</i>	25
<i>Filips de Zoete, te Antwerpen</i>	26
<i>Treffend voorbeeld van Broederliefde</i>	27
<i>Joseph Speebacher, bij de Brug te Hall</i>	27
<i>Korte order van den Generaal de Chevert</i>	29
<i>Lieven Heere, te Zierikzee</i>	29
<i>Prins Maurits van Oranje</i>	30
<i>Tegenwoordigheid van geest van den bombardier Rudnitschenko</i>	31
<i>Generaal Desair, voordeeld van matigheid en eer- lijkheid</i>	32
<i>Karel de 12^e, men moet zich des noods met minder goed voedsel kunnen behelpen</i>	33
<i>Gevoel van krijgsmanscen van de verdedigers bij het stadje Daelhem</i>	34
<i>Generaal La Berde laat zich door geen terreinhin- dernissen ophouden</i>	35
<i>Frederik Hendrik, Prins van Oranje</i>	36
<i>Kloek gedrag van den Engelschen Luitenant Sta- nley</i>	37
<i>Doog ert e d te loogen te schatten dan adeldom</i>	37

Bladz.	
<i>Kapitein Biel, verdediger van het kasteel Carpen</i>	38
<i>Kapitein van den Kornput verdedigt Steenwijk</i>	40
<i>Moedig gedrag van een Fransch Recruit</i>	42
<i>Verlaat nooit uwen post</i>	43
<i>Van der Werf te Leyden</i>	44
<i>Edel voorbeeld van menschenliefde van Korporaal Ziegler en soldaat Klziber</i>	45
<i>Dapper gedrag van den Luitenant van Someren</i>	47
<i>Edel gezegde van Frans den 1^e</i>	48
<i>Ritmeester Welevelt</i>	49
<i>Manmoedige verdediging van eene schans door eenen serjant</i>	49
<i>Korporaal Pieter Moulter</i>	50
<i>Kapitein Prot op het fort Bourtange</i>	50
<i>Doed van den Ridder de Tourilles</i>	51
<i>Kloek gedrag van een soldaat bij de belegering van Grave</i>	52
<i>Heldhaftige standhouding van eenige Hollandsche troepen in den veldslag van Fleurus</i>	53
<i>Ditmer van Wijnbergen te Namen</i>	54
<i>Latour d' Auvergne</i>	56
<i>Kapitein van Kropf, verdediger van de Klun- dert</i>	58
<i>Van Beetzelaar, verdediger van de Willemstad</i>	56
<i>Willem de 2^e, Koning der Nederlanden</i>	61

DRUKFEILEN.

Bladz.	Reg.	staat	lees
20	2	offcier,	officier.
27	6 v. ond.	in de 1809,	in 1809.
32	5 - —	hoogste,	de hoogste.
33	5 - —	be,	de.
36	7 - —	HENDRIK,	HENDERIK.
40	2	<i>Steenwijk,</i>	<i>stad Steenwijk.</i>
42	6	Divisie,	Divisie.
44	1 v. ond.	manmo-e,	manmoe-.
53	1	CAMILLY,	CHAMILLY.
56	7	sijne,	zijne.
61	3 v. ond.	deleia,	leleid.

NAGEDRUKT

TE JEDO.

ANNO ANSEI 5.
